

„EDINOST“

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč, izven Trsta po 3 nč. Sobotno večerno izdanie v Trstu 4 nč., izven Trsta 5 nč.

G

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Vsi dopisi naj se pošiljajo vredništvu: ulica Cisterne št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravnništvo** ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Odprto reklamacije so prosti poštino.

* V ednosti je mač²⁴.

Upravništvo „Edinosti“.

„Rezika! Pozabiva nocoj na trpljenje in ljudi, saj veš, kako malo sva uživala srečo najine mladosti? Rezika, draga Rezika!“

Približal je obraz k njenemu obrazu. Re-

Preteklo je od tega časa že nekaj let. Bilo je nekega pomladanskega dne. Razika je sedela v svoji podstrošni sobici, tam nasproti cerkve. Njeno lice ni bilo več rdeče, kakor nekdaj, in po čela, okoli oči in usten pokazale so se jej male gube, ki so jasno pričale o njeni prerano oveneli mladosti. Pri oknu stala je njena petletna hčerka in pritiskaje obrazek na šipo, gledala doli na ulico. Gledala je, kako ljudje prihajajo in gredo, kako se odpravljajo in vračajo, kako se igrajo in ljubijo. Vse to je gledala z zanimanjem, a njeno srce ni bilo pri tem. Njeno srce je bilo drugje, v tisti daljavi, kjer jo je bilo kdaj, ko je bila še majhna, ko je bila še srečna, ko je bila še mlada.

„Mama! mama! Zakaj jokas?“, vskliknilo je dete ter stegnivši se ovilo ročici okoli materinega vratu.

„Tiho bodi, Milka!“, spregovorila je Rezika. „Tiho bodi! Saj ne bom več jokala, saj je prepozno, prepozno“.

Neizmerna radost je morala včeraj vladati po gorah in dolinah, po sijajnih palačah in v bornih selih, kjer-koli bivajo in dihaajo in — stradajo veliki sinovi staroslavne avite colture; radostno je moralo vstrepetati, pravimo, vsako italijansko srce, kolje čitalo v včerajšnjem „Mattinu“ senačno vest, da se je središče avstrijske države preneslo — v Rim!

Morda bode menil kdo, da se šalimo. Prosimo, vzemite le v roke včerajšnji „Il Mattino“ in tam najdete na prvem mestu med „politiškimi brzojavkami“ vest, došla „Il Mattinu“ iz Rima: „Pod predsedništvom cesarjevem se je vršilo v cesarski palači vojaško posvetovanje, kojega so se udeležili vojni minister Kriegerhamer in nadzornika vojne, baron Schönfeld in princ Windischgrätz, načelnik generalnega štaba, baron Beck in general konjice baron Gaggern“.

Tako se glasi brzojavka „Mattina“ datovana — iz Rima. Preveč se zavedamo svoje inferiornosti in onega vzvišenega stališča, na koje so postavili „Il Mattino“ debeli tisočaki z milijoni dobro podkovanih in zato tudi jako uplivnih gospodov, da bi mu hoteli dati naukov, da v Italiji za sedaj še nimajo cesarja in da tudi imena, navedena v gornji vesti, ne zvane baš po rimski. Kako naj si torej razrešimo „Il Mattinovo“ rimsko zagonetko? Nič drugače, nego, da je Rim čez noč postal središče avstrijske države.

Seveda bi uredništvo „Il Mattinovo“ utegnilo vso stvar pojasniti kot jednostavno pomoto, ki jo je zagrešil v naglici ali dotični sodrudi ali pa stavec, v tem slučaju pa bi vendar morali misliti, da gospoda molijo na Rim tudi tedaj, kadar pišejo o avstrijskih stvareh. Pri tem pa se nočemo baviti z vprašanjem, da-li je to posebna prednost ali pa pogreška pri avstrijskem časnikarju, in da-li ne bi bilo primerneje ravno narobe: da bi mislili na Avstrijo tudi tedaj, kadar pišejo o Italiji!! Pri „Piccolu“ in družbi bi bila taka zahteva krivična, ali pri „Mattinu“ bi bila morda umestna že z ozirom na glas — njega rediteljev.

Odgovor „radovednežu“ „še večemu radovednežu“. Ustrezaje želji „še večega radovedneža“, ki se je oglasil v današnji zjutranji številki, prijavila uredništvo „Edinosti“ ta-le od radovedneža prejeti odgovor: V „Edinosti“ št. 151 (zjutranje izdanje) je popolnoma pravilno pretiskano iz mojega rokopisa, da je visoko naučno ministerstvo odpustilo rešitev rekurza radi tržaskih slovenskih šol tukajšnjemu namestništvu prve dni septembra tekočega leta, a ne 1894. I. Res je doba 13 mesecev za rešitev omenjenega rekurza malo dolga, a treba je pomisliti, da je bil rekurz zelo obširen ter da se ministerstvo radi oddaljenosti Dunaja od Trsta le teško informira o dejanskem položaju tržaskih Slovencev. Takajšnjemu namestništvu je seveda to lažje ter trdno upam radi tega, da prejem od vsegavednega „Triester Tagblatt-a“ v kratkem odgovor, da je rešitev navedenega rekurza že v rokah namestništvenega sluga, da dostavi isto zastopniku starišev ter da se je g. državni poslanec Nabergoj debelo zlagal ali pa saj zmotil, ko je trdil v državnem zboru, da se prej reši orijentalno vprašanje, kakor vprašanje tržaskih slovenskih šol. Toliko v odgovor „še večemu radovednežu“!

Za božičnico darovali so ženski podružnici: g. E. Horak 10 Kr., ga. Fanny Förg 3 krone, ga. Vera Vidic 2 kroni, ga. Kati Košmerlj 2 kroni, ga. Franja Macák 4 Kr., g. J. Machne 20 kron, g. Gj. Vučković 2 kroni, ga. M. Lieske 10 kron, ga. Lud. Valenčič 3 majice, 6 p. nogovic, 6 robcev, 6 p. zapestnic in 3 deške srajce.

Sramota! Mestni zastop na Reki imel je predsinočnem prav burno sejo, pri koji se je pokazalo, kako čudne nazore imajo Reški mestni očetje o človečnosti. Svetovalec Ant. Valušnik je namreč interpeloval župana Ciotto o tej-le stvari: „Neverojeten slučaj“, rekel je Valušnik, „o katerem govori vse prebivalstvo in razpravljajo časnikarji, dogodil se je minoli ponedeljek v našem mestu. Brodarski kapitan D'Ancona, oče par otrok, obesil se je v svojem stanovanju v Gornjovi hiši. Več oseb more dokazati, da je bil nesrečnik še živ, ko so ga odrezali. Hiteli so po običnega zdravnika dr. Seemannu. Isti je bil v gledališču. Pozvali so ga, da naj urno

pride, da reši nesrečnega. In kaj je odgovoril vrli zdravnik? Nečutenim cinizmom je rekel, da že pride, toda še-le potem, ko konča komedija v gledališču! In res je prišel brezvestni zdravnik še-le po jedni uri, ko je bil kapitan že mrtev. Isti zdravnik je nedavno postal baš tako brezvestno: Gospa Justina Papa je umirala in pozvali so dra. Seemannu k bolnici. Seemann pa je odgovoril, da odreduje zdravlila samo na svojem domu in da naj pride bolnica k njemu (!); on da ne gre nikamor. Vprašam zatorej gosp. predsednika, da-li zna o tem dogodku? Ako ne, prosim ga, da vzame stvar na znanje in da skrbi za to, da bode zdravnik Seemann najstrože kaznovan“. Župan Ciotto je odgovoril interpelantu, da je glede samomora kapitana D'Ancone že odredil disciplinarno preiskavo proti dru. Seemannu. V ostalem pa, da more zatrditi, da je bila stvar vse drugače, kakor jo je opisal interpelant. Kar pa se dostaje drugega slučaja, ne more stopiti ničesar, ker mu ni ničesar znano. Svetovalec Anton Valušnik je na to izjavil, da more vzeti na znanje samo prvi del predsednikovega odgovora; glede slučaja Pape mora pa se odrediti kazensko preiskavo proti dr. Seemannu. Župan je na to odgovoril, da o tej stvari ni bilo ničesar čitati v časopisih, a tudi ovadil iste ni nihče; na golo govoričenje pa da se nikogar ne more dolžiti tako težkih grehov. Valušnik je razjarjen ponovil svoje zahtevanje, navedši še tretji slučaj, v katerem je mlad, pomožni zdravnik bil takoj odpušen iz službe, ker je zasolil svojemu višjemu (dru. Seemannu) zausniko. Župan: „Obroite se na državnega pravdnika: jaz imam opraviti le z disciplinarnim poslovníkom, ne pa s kazenskim redom“. Valušnik (zelo razjarjen): „A jaz ne odjenjam...“ Na to je nastal v dvorani strašen ropot. Nekateri svetovalci skočili so po koncu in kričali: „Ven z Valušnikom! Imamo dovolj! Skandal!“ itd. Župan se je trudil zamahniti pomiriti razburjene duhove. Ko je videl, da kričanja ni konca, posadil si je klobuk na glavo in šel iz dvorane, za njim pa vsi svetovalci, izvzemši Valušnika. Ubogi Valušnik ostal je, kakor da je okužen, sam, s pravično svojo zahtevo!

Nadina Slavjanska. Kakor poroča „Jedinstvo“, namenuje sloveča ruska pevkinja Nadina Slavjanska prirediti še tekom sedanje zime vrsto koncertov v Dalmaciji. V Splet pride zbor Slavjanske koncem februarja mesece prih. leta.

Slovanška svečanost na Dunaju. Te dni priredilo je slovanško pevsko društvo na Dunaj Ronacherjevi dvorani velik vokalni in instrumentalni koncert, kateremu so prisostvovali zastopniki najrazličnejših slovanških plemen: Hrvati, Čehi, Slovenci, Rusi, Poljaki in Bolgari. Sijajni uspeh koncerta, o kojem se je zopet pokazala slovanška solidarnost v prestolnici monarhije, in pa obilna udeležba, nadkrillila sta vse pričakovanje.

Na „šajtergi okolo sveta“. Zakonska dvojica Gallais, ki je provročila v Trstu toliko hrupa, dospela je srečno na Reko, toda ne po samokolnici, ampak — po železnici! Ker je bilo že od Kozine dalje nakopičenega mnogo snega, oddala sta prebrisana Francoza svojo „šajtergo“ v Hergeljah na železnico, sedla sama tudi v železniški voz in se lepó peljala do Matulj. Na tak način, menimo, da bi prišla „šajterga“ tudi sama okolo sveta, ne da bi jo gonila podvzetna Francoza.

V Ljubljani močno razsajajo osepnice. Za to boleznijo je sedaj bolnih 85 otrok in dve ženi.

Plaz snega pri Tolminu. Iz Tolmina pišejo dne 15. t. m.: Včeraj utrgal se je s hribovja plaz snega, zavalivši se na Drežniško cesto. V istem trenutku šli so po cesti trije možje, katere je plaz zasul. Orožniki in kmetje storili so, karkoli je v človeški moči, da rešijo ponesrečene. Dva zasusta izkopali so še živa, tretji bil je že mrtev.

K nesreči na Reki. poročajo včerajšnjega dne: Kakor ste že sporočili, je nesreča, katere se je dogodila v ulici Pomerio, mnogo večja nego se je to pokazalo na prvi hip. Izmed teško ranjenih, katere so izkopali izpod ruševin, umrli so 4; pod ruševinami pa so našli še mrtvo truplo 14letnega vajenca Ivana Bellena. Tega nesrečnega zasulo je zidovje tako, da je obležal z glavo v apnenici! Strašna je bila videti glava ubozega dečka, ko so ga našli mrtvega še-le, ko je skoro dva dnij ležal v apnenici. Oblasti so odredile,

da se mora podreti tudi ono malo zidovja, katero se pri dotični zgradbi ni porušilo že samo po sebi, ter da se mora pričeti hiša zidati na novem temelju in po bistveno popravljenem načrtu.

Nekemu tržaskemu listu, ki je na glas zabok svojih senzacionalnih, čestokrat izmišljenih vestij, pišejo o tej katastrofi z Reke skoro neverjetno poročilo, glasom katerega se dotična hiša ni porušila sama ob sebi, ampak da je bila porušena d i n a m i t o m ! To poročilo slove: O natančnem preiskovanju potrdtega zidovja, pod katerim je petero nesrečnih delavcev našlo grozno smrt, zasledili so prav senzacionalno stvar. Konstatovali so namreč brezdvombeno, da je bilo zidovje porušeno d i n a m i t o m . Našli so namreč 40 osmojenih, očrnelih opek in pa majhen roj, v katerega je hudodelec nabasal dinamit. Splošno menenje je, da je neki odpušeni polir storil to strašno hudodelstvo iz maščevanja. Sodišče je pričelo preiskavo; doslej pa še ni moglo potrditi resničnosti te vesti.

Kupec z dekleti. Čitatelji naši se gotovo še spominjajo poročila, da je ljubljanska policija pred nekaj tedni na južnem kolodvoru aretovala nekega Mojzesa Schiffmanna, ker je nameraval dve v Zagrebu kupljeni dekleti odpeljati v južno Ameriko. O tem famoznem židu je izvedel „Slov. Narod“ nekaj zanimivih podrobnosti. Rodom je iz Lvova, v Braziliji pa naturaliziran. Bil je zaradi kupčije z dekleti že večkrat kaznovan, a to ga ni ustrašilo, saj se mu njegova kupčija dobro izplačuje. V Buenos-Ayresu ima dve hiši. Tam je v enem letu naložil 50.000 gld., katere je zaslužil pri svoji ostudni kupčiji. Zagrebška oblastva utegne zanimati, da je Schiffmann n kupil v Zagrebu razen tistih dveh deklet, kateri je rešila iz njegovih krempljev vrta ljubljanska policija, še neko dva najstletno dekletce, katero pa je s primerim dobičkom prodal nekemu Neumannu, seveda tudi židu v Sarajevo. Schiffmann je framon in sicer z imenom brat Mavricij ter je bil za svoje zasluge za framonstvo od dotične lože že odlikovan.

Voda — namesto vina marsala. Že nekaj časa sem opravljal je v Trstu podvzetan slepar jako dobro kupčijo — z vodo. Po stanovanjih imovitih rodbin ponujal je nek moč „pristno vino Marsala“ v steklenicah po zelo nizki ceni. Mnogo, mnogo takih steklenic je razprodal, kajti kdorkoli pozna način, po katerem se razpošilja vino Marsala, moral je priznati, da so steklenice pristne kakor so v rabi za to vino, da je bil pečat nedotaknjen in tudi etiketa na steklenici bila je prava. Čemu torej naj bi človek ne kupil izbornega vina po nizki ceni, ko je vendar prodajalec dajal pokušati izborno kavljo in steklenice bile so v popolnem redu? A ko je pozneje odprl steklenico, so se mu že sline cedile po slastnem vinu in si je hotel natočiti kozarček kupljenega Marsala — osvedočil se je v svoje neprijetno presenečenje, da je bila v steklenici — čista voda! Tega premetenega sleparja našel je policijski oficijal Tiz. Podvzetni trgovec z vodo je težak Anton Baškar iz Trsta. Deli so ga pod ključ.

Policijsko. Minolo noč so prijeli stražarji v ulici Ghega 43letnega težaka Viktorja Jermana iz Ljubljane, ker je razgrajal. Jerman se je upiral stražarjem, toda isti so ga ukrotili in odgnali v zapor. — Včeraj so zaprli 39letnega brezposelnega trgovskega pomočnika Huga Driolija iz Trsta, ker je dne 15. t. m. žaljivo govoril o Nj. Velicanstvu. — Težaku Ivanu Felkerju, službojočemu pri trgovcu Antonu Dušici, ukradel je nekdo zaboj surovega masla, vrednega 15 gl. raz voziček, katerega je bil ostavil težak na trgu Caserna. — 17letno modistino (?) Mihajlino Manollo iz Spljeta, deli so pod ključ, ker se je brez posla in pod izmišljenim imenom potikala po Trstu. — Razven teh zaprli so včeraj 5 oseb zaradi neznatnih tatvin in to noč pa 7 pouličnih razgrajalcev.

Najnovejše vesti.

Dunaj 19. V včerajšnji plenarni seji trgovinske in obrtniške zbornice dunajske je govoril predsednik Mauthner o obnovljenju pogodbe z Ogersko. Rekel je, da zbornica se mora pokazati trdno in nezavisno. Ako bode sloge, imela bode moč, da izvede opravilene zahteve Avstrije.

Kolonj 18. „Köln. Zeitung“ je izvedela iz Londona, da je lord Salisbury pisal vojvodu Westminsterskemu, da ne treba razburjati se radi armenskega vprašanja. Angleška bi utegnila ostati osamela, ako bi hotela pritiskati na Turčijo.

Berolin 19. Ker se je zlomila glavna cev vodovoda v Britzerstrasse, nastala je velika poplava. Iz počene cevi je sikala voda 5

metrov visoko. Vse bližje ulice so bile pod vodo. Stanovalci podzemeljskih stanovanj so rešili nago življenje. Jedno hišo morajo straziti redarji, ker se je bati, da se poruši. Skoda, provzročena na blagu, je precejšnja. Gasilci delajo z dvema brizgalnicama, da bi izsalsi vodo v kanal.

Trgovinske brzojave.
Budinpetia. Pšenica za jeren 7.16 7.18
Pšenica za spomlad 1896 6.89 — do 6.90. Oves za jeren — — — — — Rž za spomlad 6.20 — 6.22 Koruza za oktober — — — — — maj-juni 1896 4.48 — 4.50
Pšenica nova od 78 kil. f. 6.75 — 6.85 od 79 kil. f. 6.80 — 6.90, od 80 kil. f. 6.85 — 7 — — od 81 kil. f. 6.95 — 7.05, od 82 kil. for. 7.05 — 7.10, — — — — — 5.40 — 8.25; prosa 5.40 — 5.75 rž nova 6.206.20
Ponudbe slabe, vprašanja omojeno. Prodaja 10000 m. st. Vreme: dež.
Praga. Noradmirani sladkor f. 12.60 za januar 13.65, za maj 14.25 Oktobar-december. 13.80
Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst in carino vred odpošiljatev procej f. 31.50. Concaasé 32.25 32.50 Cetrorni 33.25 33.50. V glavah (sodihi) 33. — — — — — 33.50 jako stalno
Havre. Kava Santos good average december 92.75 za april 84.50.
Hamburg. Santos good average za december 74.50 za marec 70.25 maj 68.25 cena mirne.

Dunajska borza 19. decembra 1895

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	99.55	99.50
„ „ „ „ „ v srebru	99.75	99.55
Avstrijska renta v zlatu	121.30	121.25
„ „ „ „ „ v kronah	99.75	99.85
Kreditne akcije	353. —	352.50
London 10 Lst.	121.10	121 —
Napoleoni	9.60%	9.80
20 mark	11.85	11.85
100 italj. lir	44.20	44.60

Najlepše darilo
za
godovne in svečane prilike
Oljnat portret 85x75 cm.
Antona Martina Slomškega,
najfineje po najboljšem izvorniku izveden, na platno napet, v zlatih kovinskih barok, anti-barok ter črnih zlato okrašenih okvirih po 10, 12, 15 in 18 gld., dobiva se v trgovini
D. Hribarja v Celji.
Kaj je Anton Martin Slomšek Slovencev, bilo bi preveč govoriti. Njemu se imamo zahvaliti za družbo sv. Mohora; njemu se zahvaliti za najboljše in najlepše pedagoške epise in domovinsko ljubezen vnašajoče pesni. On bil je najodličnejši buditelj naroda, in najbolj vnet zagovornik pravice Slovencev. Nobena slovenska hiša naj bi ne bila brez slike tega slavnega moža, ki je in ostane vedni ponos in dika Slovencev.

Nič več kašlja!
Balsamski pectoralni prah odpravi vsak kašelj, plućni in bronhijalni katar, dobiva se v odlikovani lekarni PRAXMARER „Al duu Mori“ Trst, veliki trg. Poštno pošiljstvo izvršujejo neutegoma.

RAZSTAVA POHIŠTVA
dunajskega in tržaskega,
Angela Delpin-a
Via Torrente št. 32,
I. nadstr., vstric gledališču Armonia

Velika zaloga jako dobro delanega šnoga in preprostega pohištva za spalnice in jedilnice, primerne za delavce ali uradnike, od gld. 140 do 190 in več. Izber najrazličnejših omar, ehfonier, navadnih omar, omar s šipami, pisalnih miz, postelj, univalnikov, miz in stolov najrazličnejših vrst. Razven tega ima v zalogi dunajske opravke za spalnice in jedilnice iz amerišanske orehovine, najfinišne po gld. 250 do 360; to so cene, ki se ne bojé tekmovalja, in pa najrazličnejših tapetarij. — Prodaja proti gotovini. Vsprejemajo se nalogi za razpošiljstvo. 1—14

Tinct. Stomach comp.
Svetega Jakoba želoččne kapljice.
Skoz več let skušamo domače zdravilo, ki pospešuje prebavil in tek povečuje itd. Steklenica 60 aa. in 1 gld. 20 nč. Kakor domače živceokrepjujoče sredstvo prve vrste, čezal se je skozi večletno rabo dra. Liebera živce okrepjujoči eliksir (Tinct. chinæ nervotica comp.) — Varstvena znamenja: v sidro — steklenice po gld. 1, 2 in 3.50. Po liečilnih in uradnih predpisih pripravljenih v lekarni M. Fanta v Pragu (glavna zaloga): Lekarna Sera-vallu v Trstu; dalje: lekarna I. Zanetti v Trstu; stara c. kr. vojaška lekarna na Dunaju, Stefans-platz, kakor tudi v drugih lekarnah.

Liniment. Capsici comp.
s sidrom
iz Richterjeve lekarne v Pragi.
pripoznano izvrstno, bolečine blažeče mazilo; dobiva se po 40 nč., 70 nč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se blagovoljno to splošno priljubljeno domače sredstvo in kratko kot
Richterjev liniment s „sidrom“
ter naj se previdnostno vsprejemajo le take steklenice kot pristne, ki imajo znanu varstveno znamenje „sidro“.
Richterjeva lekarna
„Pri zlatem levu“ v Pragi.